

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання дипломних робіт студентами спеціальності
7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Харків
ХДУХТ
2015

Рекомендовано до друку кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, протокол № 5 від 19.10.2015 р.

Схвалено НМК факультету менеджменту, протокол № 3 від 29.10. 2015 р.

Рецензент канд. екон. наук, доц. Л.Д. Забродська

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	5
1.1. Мета та завдання дипломної роботи	5
1.2. Етапи виконання дипломної роботи	7
1.3. Керівництво дипломною роботою	8
1.4. Вибір теми дослідження	8
1.5. Збір та обробка фактичного матеріалу	10
2. ЗМІСТ ТА ОБСЯГ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	11
2.1. Вступ	12
2.2. Теоретичний розділ	13
2.3. Аналітичний розділ	14
2.4. Рекомендаційний розділ	15
2.5. Розділ з питань охорони праці	16
2.5. Висновки	21
3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	22
3.1. Титульний аркуш	23
3.2. Зміст	23
3.3. Оформлення тексту	23
3.4. Оформлення елементів тексту	24
3.5. Посилання на джерела	24
3.6. Нумерація сторінок	24
3.7. Оформлення ілюстрацій	25
3.8. Оформлення таблиць	25
3.9. Формули	25
3.10. Оформлення списку використаних джерел	26
3.11. Додатки	29
4. РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	30
4.1. Порядок допуску до захисту	30
4.2. Рецензування дипломної роботи	30
4.3. Захист дипломних робіт	31
4.4. Критерії оцінювання дипломних робіт ДЕК	32

Додаток А. Орієнтовна тематика дипломних робіт спеціальності 7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»	34
Додаток Б. Типова структура дипломної роботи	38
Додаток В. Зразок оформлення титульного аркуша	39
Додаток Г. Бланк завдання на дипломну роботу	40
Додаток Д. Зразок оформлення змісту роботи	42
Додаток Е. Зразок оформлення анотації	43
Додаток Ж. Зразок оформлення розділів і підрозділів	44
Додаток К. Зразок оформлення рисунків	45
Додаток Л. Зразок оформлення таблиць	46
Додаток М. Зразок оформлення списку використаних джерел	47
Додаток Н. Зразок оформлення відгуку наукового керівника	48
Додаток П. Зразок оформлення зовнішньої рецензії	49
Додаток Р. Форма акта впровадження пропозицій та розробок дипломної роботи у діяльність підприємства	50
Додаток С. Зразок оформлення подання Голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи	52

ВСТУП

Підготовка спеціалістів за спеціальністю 7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» відбувається згідно із Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 20.01.98 № 65, галузевими стандартами вищої освіти з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

Методичні рекомендації розроблено відповідно до вимог Галузевого стандарту вищої освіти України «Засоби діагностики якості вищої освіти» (додаток Г: «Методичні рекомендації щодо виконання та захисту магістерських робіт студентами освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»).

Завданням методичних рекомендацій є викладення основних положень та вимог щодо змісту дипломної роботи, організації виконання, її оформлення, підготовки до захисту, порядку захисту й оцінювання.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

1.1. Мета та завдання дипломної роботи

Виконання і захист дипломної роботи, поряд із складанням комплексного іспиту зі спеціальності, є підсумковим етапом навчання у вищому навчальному закладі, формою державної атестації випускників.

Дипломна робота є підтвердженням рівня загальнотеоретичної і спеціальної підготовки, кінцевим результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності студента, науковим дослідженням, яке підсумовує вивчення ним дисциплін та проходження всіх видів практик, передбачених навчальним планом підготовки за спеціальністю «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

Дипломна робота є випускною кваліфікаційною роботою, на підставі захисту якої та успішного складання комплексного іспиту зі спеціальності Державна екзаменаційна комісія (ДЕК) вирішує питання про присвоєння її автору кваліфікації «магістр з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності» і видачу диплома магістра за спеціальністю 7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

Метою виконання дипломної роботи є:

- систематизація, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань, отриманих в процесі навчання;
- розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою проведення досліджень та адаптації теоретичних моделей для вирішення практичних питань в умовах сучасної ринкової економіки.

Студент-дипломник повинен продемонструвати:

- знання і правильне розуміння закономірностей, процесів і взаємозв'язків у сфері економіки та організації зовнішньоекономічної діяльності, фінансування й кредитування підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, ціноутворення в галузі зовнішньої торгівлі, матеріально-технічного забезпечення та збуту експортованої та імпортованої продукції;
- уміння узагальнювати і систематизувати інформацію, висловлювати свої думки, робити наукові висновки, аналізувати різноманітні ситуації, обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо розв'язання проблемних питань з обраної тематики;
- уміння розробляти методичні рекомендації з питань удосконалення системи управління реальними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням їх галузевої специфіки.

Дипломна робота повинна відповідати таким вимогам:

- бути виконаною на реальних матеріалах, що характеризують розвиток зовнішньоекономічної діяльності;
- містити всебічний аналіз досліджуваних проблем, розрахунки, обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності та управління на досліджуваних об'єктах;
- мати логічний, доказовий, аргументований характер і практичне значення;
- бути поданою на кафедру менеджменту зовнішньоекономічної діяльності в термін, передбачений графіком навчального процесу.
- Дипломна робота, яка написана без дотримання затвердженого плану, не містить результатів конкретного дослідження обраних проблем на реальних об'єктах, обґрунтованих пропозицій, а також не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення і не має зовнішньої рецензії, до захисту не допускається.

1.2. Етапи виконання дипломної роботи

До виконання дипломної роботи допускаються студенти, які успішно виконали теоретичну програму навчального плану, склали комплексний іспит зі спеціальності, завершили переддипломну практику та захистили звіти з них.

Виконання дипломної роботи складається з таких основних етапів:

1. Вибір теми та об'єкта дослідження; затвердження теми роботи (додаток А).
2. Опрацювання літературних джерел і складання плану дипломної роботи (додаток Д).
3. Розробка завдання дипломної роботи, складання календарного плану виконання, затвердження завдання завідувачем кафедри (додаток Г).
4. Збирання фактичних матеріалів з об'єкта дослідження під час переддипломної практики та їх обробка (обов'язково із застосуванням ПК).
5. Розробка науково-методичних рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення діяльності та управління об'єктами дослідження.
6. Участь у науково-методичній роботі кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності під час педагогічного стажування.
7. Підготовка доповіді на науковій студентській конференції та статті в збірнику матеріалів конференції.
8. Написання першого варіанта тексту роботи, подання його на ознайомлення науковому керівнику.
9. Усунення недоліків; написання остаточного варіанту тексту, оформлення роботи відповідно до вимог (додатки В–М).
10. Подання завершеної дипломної роботи на перевірку і рецензування науковому керівнику, отримання відгуку (додаток Н).
11. Попередній захист дипломної роботи проводиться на розширеному засіданні кафедри або в комісії викладачів, отримання висновку кафедри (додаток Т).
12. Зовнішнє рецензування дипломної роботи, отримання зовнішньої рецензії (додаток П), актів впровадження пропозицій дипломної роботи у навчальний процес (додаток Р) та відгуків або актів впровадження розробок від керівництва об'єктів дослідження (додаток С).
13. Допуск дипломної роботи до захисту завідувачем кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.
14. Захист дипломної роботи у ДЕК.

1.3. Керівництво дипломною роботою

Науковий керівник дипломної роботи затверджується наказом ректора університету за поданням кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності. Науковими керівниками дипломних робіт призначаються провідні викладачі та науковці кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Науковий керівник надає студенту науково-методичну допомогу:

- індивідуально консультує студента-дипломника щодо вибору літературних джерел, збирання необхідної інформації, змісту роботи та з інших питань;

- розробляє завдання дипломної роботи, у т.ч. за складовими з міжнародної економіки та використання інформаційних технологій (додаток Г);

- допомагає скласти план дипломної роботи (додатки Б і Д) й індивідуальне завдання до переддипломної практики;

- допомагає у підготовці наукових публікацій, доповідей на науково-методичні та науково-практичні конференції, конкурсних студентських робіт тощо;

- контролює дотримання графіка виконання дипломної роботи;

- рецензує частини роботи, перший варіант тексту та завершений рукопис;

- звертає увагу студента на недоліки в роботі (стиль викладання, оформлення, зміст підрозділів тощо), але не виправляє їх сам;

- надає відгук на дипломну роботу (додаток Н);

- готує студента-дипломника до захисту.

Порушення студентом календарного плану виконання роботи фіксується науковим керівником, який інформує завідувача кафедри. У разі невиконання графіку дипломного проектування студент за рішенням кафедри може бути недопущений до захисту дипломної роботи.

1.4. Вибір теми дослідження

Розподіл дипломних робіт, які мають виконуватися студентами, відбувається за принципом наступництва наукового керівництва студентською науковою роботою на попередніх курсах навчання, а також з урахуванням наукових інтересів, що виявлені студентом.

Студентові надається право самостійно обрати тему дипломної роботи згідно з тематикою, затвердженою кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної діяльності. Бажаним є виконання дипломних робіт за тематикою, яку замовлятимуть державні та підприємницькі структури, що уклали з університетом контракти на навчання студентів або договори про співпрацю та співробітництво.

Студент-дипломник, за погодженням із науковим керівником, може запропонувати свою тему дослідження за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки (відповідно до попередньої власної науково-дослідницької роботи, до майбутнього місця роботи, можливостей отримання необхідної інформації на об'єктах дослідження тощо).

Темою дипломної роботи є одна з актуальних галузевих, регіональних, державних, міжнародних, світових проблем (тенденцій) розвитку економіки, яка відповідає завданням та умінням, передбаченим освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціаліста спеціальності «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Орієнтовна тематика дипломних робіт наведена у додатку А.

Предметом дослідження можуть бути фактори й аспекти менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, менеджмент, маркетинг, регулювання, інформаційне забезпечення, диверсифікація, міжнародна співпраця, підприємницька, інноваційна, інвестиційна, галузева й організаційна діяльність в сфері міжнародної торгівлі та туризму.

Разом із вибором теми визначається об'єкт, за матеріалами якого буде виконуватися робота. Об'єктом дослідження дипломної роботи мають бути:

- види та форми зовнішньоекономічної діяльності;
- галузеві, регіональні, державні, міжнародні організації;
- рекреаційно-туристичні комплекси, центри, регіони;
- регіони та країни світу, в яких здійснюється зовнішньоекономічна діяльність.

– окремі підприємства або сукупність підприємств сфери торгівлі та туризму (торговельні, ресторанного та готельного господарства, турагенції, туроператори, транспортні, банківські, страхування, інформаційні, розважальні, комплексні тощо).

Діяльність цих об'єктів повинна створювати можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної теми. Об'єкт дослідження дипломної роботи звичайно є базою переддипломної практики.

Після остаточного узгодження з науковим керівником обрані теми дипломних робіт розглядаються і обговорюються на засіданні кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності. Працівник, який відповідає за організацію дипломного проектування на кафедрі, готує проект наказу університету, в якому фіксується список студентів-дипломників, перелік тем дипломних робіт та наукові керівники.

Усі подальші зміни щодо теми роботи, об'єкту дослідження, керівництва тощо у разі необхідності аргументуються письмово (заява студента-дипломника), погоджуються з науковим керівником (віза на заяві) і потребують зміни у наказі за письмовим клопотанням кафедри (витяг із протоколу засідання кафедри).

Завдання дипломної роботи студента науковий керівник оформлює перед початком переддипломної практики (додаток Г).

1.5. Збір та обробка фактичного матеріалу

Починати роботу доцільно з підбору джерел і літератури, необхідної для самостійного вивчення і розкриття теми. У цьому велику допомогу студенту, крім керівника, може надати методична література.

Кожне з джерел по-своєму важливе. Праці вчених, фахівців, законодавчі і нормативні акти складають методологічну і методичну основи роботи над темою. Монографії та статті дозволяють глибоко проаналізувати сутність і причинно-наслідкові зв'язки досліджуваних явищ. Статистичні збірки та довідники дозволяють знайти необхідні факти і цифри. Реферативні журнали є необхідним підґрунтям вивчення суті проблеми.

При підборі літератури необхідно враховувати, якою мірою дана книга (брошура, стаття) торкається безпосередньо даної теми, розкриває й аналізує її сутність. Обираючи джерело потрібно звертати увагу на рік видання книги. Як правило, вивченню підлягають праці, що містять останні досягнення науки з даного питання (за винятком історичних проблем). Бажано використовувати джерела, видані не більше 5 років тому.

При вивченні незнайомої літератури зустрічаються нові поняття, визначення. Кожне з них слід виписати окремо, а потім за допомогою довідників знайти їх смислове значення.

Прочитавши та опрацювавши відібрану літературу, студент одержує загальне уявлення про місце і значення даної теми в курсі

відповідної дисципліни, визначає її найважливіші проблеми. Потім вивчає документальні матеріали з теми.

Важливу роль у систематизації прочитаного відіграють нотатки. Зручніше робити нотатки на окремих аркушах. Аркуш ділиться на дві частини.

У правій частині коротко формулюється сутність нотатки. Потім записується її текст. Вона може мати вигляд цитати, переказу змісту, тез, статистичної або хронологічної таблиці. Записи повинні бути компактними, коротко висловлювати сутність тексту. В лівій частині аркуша необхідно коротко сформулювати своє відношення до даної тези, цитати, виказати свою думку або пропозицію з рішення питання. Після нотаток обов'язково дається посилання на джерело.

Зроблені нотатки групуються за проблемами. Забезпеченість нотатками тих або інших проблем покаже, які питання теми можна висвітлити з достатньою повнотою, а які ні. Зміст згрупованих за проблемами нотаток є основою складання плану роботи. Консультація з керівником допоможе сформулювати його остаточно.

Викладення питань плану повинно бути логічним, чітким, зрозумілим.

Розпливчаті, неконкретні формулювання можуть легко відвести від основної теми. Навпаки, зайва деталізація питання звужить тему дослідження.

Від точності формулювання питань плану багато в чому залежить успіх роботи. Необхідно ретельно продумати внутрішню логічну структуру кожного питання, розбити основні питання плану на підпитання і, зв'язуючись з ними, розпочинати написання тексту.

Студенту слід зважати те, що робота не обов'язково повинна включати весь зібраний матеріал. До тексту відбираються основні проблеми, які дають можливість повно розкрити зміст теми.

2. ЗМІСТ ТА ОБСЯГ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота повинна мати обов'язкові складові частини:

1. Вступ.
2. Основна частина з чотирьох розділів: теоретичного, аналітичного, рекомендаційного, з питань охорони праці.
3. Висновки.
4. Список літератури.
5. Додатки (якщо є).

Кожен з основних розділів дипломної роботи має містити не менше двох параграфів (додаток Б). Усі частини дипломної роботи

повинні бути логічно пов'язані між собою і доповнювати одна одну так, щоб наступний матеріал був продовженням попереднього і витікав із наведених висновків. Формулювання повинні бути точними, зрозумілими, висловленими грамотно. Недостатньо чітка позиція і невиразна мова викладення завжди збіднює сприйняття тексту, обідняє зміст роботи.

2.1. Вступ

У вступі послідовно викладаються:

- обґрунтування вибору теми та її актуальність;
- предмет дослідження;
- об'єкт дослідження;
- ступінь вивченості проблеми;
- мета роботи;
- завдання дослідження;
- методика дослідження;
- специфіка джерельної бази.

Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Те, як її автор уміє вибрати тему, наскільки правильно він цю тему розуміє й оцінює з погляду своєчасності і соціальної значущості, характеризує його наукову зрілість і професійну підготовленість. Висвітлення актуальності повинне бути небагатослівним: в межах однієї сторінки треба показати головне – сутність проблемної ситуації.

Визначення предмету дослідження – це відповідь на питання: «Що, які властивості і які зв'язки об'єкта вивчати?» Якщо дослідник не уявив, на що спрямоване дослідження і де пролягають його межі, то він не може переконливо поставити проблему і завдання, а також скласти програму дослідження.

Представлення об'єкта дослідження починають фразою: «Об'єктом дослідження дипломної роботи обрано ... (повна назва)». Далі подається стисла характеристика об'єкту з зазначенням його основних техніко-економічних показників.

У характеристиці ступеня вивченості проблеми вказується, хто, коли і які аспекти досліджував. У випадку, якщо обрана тема є достатньо розробленою у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, необхідно переконливо обґрунтувати доцільність її подальшої розробки.

Метою будь-якого економічного дослідження є отримання певного конкретного результату – оцінка рівня розвитку, виявлення

недоліків і проблем, обчислення нових показників, розробка або поліпшення методики, формулювання програми розвитку, виведення формули, встановлення параметрів або властивостей об'єкта тощо. Процес виконання роботи (вивчення, дослідження, аналіз, виробництво, виготовлення тощо) метою не є.

Завдання дослідження – це етапи, послідовність виконання роботи.

Структура (зміст) роботи зазвичай є повним відображенням вирішуваних завдань. Відповідь будується просто: «У процесі дослідження розв'язувалися наступні завдання: ...» – далі послідовно перераховуються виконані операції (перша, друга тощо).

Методика – це спосіб, алгоритм виконання дослідження. Звичайно для студента вона є запозиченою у когось («робота виконувалася за аналогією з ...»), але може бути розроблена самостійно.

Зі специфіки джерельної бази слід зазначити найцікавіші книги, довідники, статті, звіти; розділити їх за важливістю, якістю інформації, оригінальністю викладення, глибиною розробок: «Інформаційною базою слугували роботи ... (прізвища авторів з посиланням на номер у списку джерел), матеріали преси ... (яких видань), фактичні дані ... (яких установ)». Також треба вказати проблеми і недоліки джерельної бази, які ускладнюють дослідження.

Завершується вступ стандартною фразою: «Робота складається зі вступу, N розділів, висновків; містить N сторінок тексту, N рисунків, N таблиць, N додатків. Список джерел включає найменувань літератури, N електронних публікацій, N фондових матеріалів».

Обсяг вступу не має перевищувати 4–5 сторінок, або 5% тексту рукопису.

2.2. Теоретичний розділ

Теоретичний розділ присвячується розгляду загальних теоретичних підходів щодо досліджуваної проблеми з використанням літературних джерел, різних наукових підходів, опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела. Тут наводяться основні поняття і визначення, детально викладається методика дослідження, обов'язково перелічуються кількісні і якісні показники, що характеризують об'єкт дослідження. Тільки глибоке знання теорії служить основою для правильного вирішення практичних питань.

На основі всебічного вивчення наукової, навчально-методичної літератури розкриваються підходи різних авторів щодо розв'язання проблеми дипломної роботи, зазначається, у чому полягає подібність,

а у чому відмінність їхніх поглядів. Подається аналіз діючих законів, постанов, указів та інших офіційно-розпорядчих документів, нормативної та довідкової бази за досліджуваною проблемою. Розкривається власне розуміння цієї бази, обґрунтовуються необхідність, доцільність окремих документів.

Викладення теоретичного розділу не може зводитись до переписування різних інструктивних і відомчих матеріалів, літературних джерел, матеріалів з Інтернету, але повинне містити самостійний погляд студента, його відношення до проблеми, стверджену власну позицію щодо обраних методів дослідження, певні елементи полемічності.

На завершення теоретичного розділу роботи необхідно зробити висновки. Обсяг розділу не має перевищувати 20–25% загального обсягу роботи.

2.3. Аналітичний розділ

Аналітичний розділ дипломної роботи не повинен містити теоретичний матеріал. У цьому розділі дається детальний аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми на об'єкті дослідження з використанням накопиченого фактичного матеріалу та залученням усіх теоретичних знань. Мета розділу – виявлення проблем і недоліків у функціонуванні об'єкта, що потребують усунення.

Назва розділу звичайно формулюється як «Аналіз ... (предмета дослідження) на... (об'єкті дослідження)», або «Діагностика стану... (предмета дослідження) на ... (об'єкті дослідження)», або «Сучасний стан ... (предмета дослідження) на... (об'єкті дослідження)».

По-перше, наводяться фактичні відомості про техніко-економічні показники об'єкта дослідження (ресурсна база, технологія, основні фонди, обсяг і вартість виробництва, персонал, ціни, фінансовий стан, ефективність, рентабельність, продуктивність, рівень розвитку тощо) з обов'язковою їх оцінкою (добре або незадовільно, ефективно або неефективно, позитивне або негативне, потребує вдосконалення або не потребує тощо). Уміння розрахувати необхідні оцінні показники є доказом кваліфікації виконавця.

Також аналізується інша документація, яка визначає стратегічний розвиток об'єкта: проектно-технічна, технологічна, загальна стратегія, функціональні стратегії (маркетингова, фінансова, інноваційна, виробнича), бізнес-плани, інвестиційні проекти, програми, угоди про співпрацю, участь у спільних проектах тощо. Оцінка досконалості цих планів здійснюється на основі вивчення

регіональних, галузевих, державних, міжнародних, світових тенденцій розвитку предмету дослідження.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченнями та висновками, які дозволяють визначити сутність, особливості і тенденції процесів, що спостерігаються на об'єкті.

Коли об'єктом дослідження є підприємство або їхня сукупність, обов'язково аналізується система управління: організаційна структура, основні функції і методи управління, організаційне й інформаційне забезпечення процесу управління, розподіл та кооперація праці керівника та працівників сфери управління, засоби праці, організація робочих місць, планування праці тощо.

Також для підприємства необхідно проаналізувати: ресурси підприємства, виробничу програму, склад підсистеми переробки, технології виробництва товарів та надання послуг, зовнішньоекономічну діяльність, характеристику продукції, систему збуту продукції, кількісний та якісний склад виробничого персоналу, структуру виробничого та/або операційного процесу, стан підсистеми забезпечення тощо. Бажано ілюструвати матеріал схемами, таблицями, діаграмами щодо кількісних та якісних показників діяльності підприємства.

Під час аналізу стану об'єкта дослідження слід використовувати спеціальні комп'ютерні програми для аналізу динаміки економічних та фінансових показників. Розробка власної програми для спрощення трудомістких розрахунків у сфері туристичного бізнесу може бути навіть темою дипломної роботи.

На завершення аналітичного розділу необхідно зробити висновки щодо кожного напрямку дослідження, які є підставою для розробки пропозицій щодо вдосконалення діяльності об'єкта у третьому розділі роботи.

Обсяг другого розділу – 30–35% обсягу дипломної роботи.

2.4. Рекомендаційний розділ

У даному розділі дипломної роботи наводяться самостійні обґрунтування заходів щодо поліпшення діяльності об'єкту дослідження (економічна ефективність, прогнозування, виявлення тенденцій, моделювання, класифікація тощо).

Система заходів логічно виходить з теоретичного та аналітичного розділів і має бути спрямованою на подолання виявлених відхилень, проблем та недоліків, суперечностей між реальним і

бажаним станами об'єкта. Тобто конкретні пропозиції і рекомендації автора роботи повинні спрямовуватись на забезпечення показників економічного зростання. Вони обов'язково повинні мати розрахунково-кількісне обґрунтування.

Пропозиції можуть бути найсміливішими з найсучаснішого досвіду у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Але якщо ця пропозиція зараз нездійсненна для об'єкта дослідження, треба обов'язково пояснити причини (відсутність коштів, недосконалість законодавства, невідповідність кадрів, інфляція, політична та економічна нестабільність тощо).

Назва розділу формулюється таким чином: «Перспективи розвитку ... (предмета дослідження) на ... (об'єкті дослідження)», або «Удосконалення ...», або «Шляхи вдосконалення ...», або «Розробка стратегії...» тощо.

Формулювання пропозицій, рекомендацій звичайно розпочинають так: «Як свідчить аналіз, проведений у підрозділі 2.1 ... у (об'єкта дослідження) існує такий істотний недолік, як ...», або «Для успішного подальшого розвитку ... (предмета дослідження) можна запропонувати ...», або «З метою удосконалення ... (предмета дослідження) пропонуємо запровадити ...».

Розробки та пропозиції рекомендаційного розділу, їх обґрунтування є підставою для оцінки знань та умінь студента. Обсяг третього розділу – до 30% від загального обсягу дипломної роботи.

2.5. Розділ з питань охорони праці

Кожна дипломна робота має містити окремий (останній) розділ «Охорона праці», органічно пов'язаний з темою дипломної роботи. Обсяг розділу – до 8 сторінок.

Виходячи із загальних завдань охорони праці, визначають конкретні цілі, які повинні бути досягнуті при розробці даного розділу. Розділ, присвячений питанням охорони праці, має містити в собі (за вибором):

Правові аспекти з охорони праці в галузі «Менеджмент і адміністрування», основні завдання в галузі охорони праці, принципи державної політики в області охорони праці, що впливають зі ст. 43 Конституції України і ст. 4 Закону України «Про охорону праці», а також інших законодавчих актів України про охорону праці та охорону здоров'я: Законів України «Про цивільну оборону», «Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення», «Про дорожній рух», «Про пожежну безпеку», «Про охорону

навколишнього середовища», Концепції організації роботи з профілактики невинного травматизму (постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 114) тощо.

Аналіз або порівняльний аналіз правових та організаційних основ охорони праці в різних країнах або в певній країні (відповідно до тематики дипломної роботи), міжнародне співробітництво в галузі охорони праці, нормативні документи та основні їх вимоги щодо забезпечення безпеки життєдіяльності населення (норми, правила, інструкції тощо).

Робота з персональним комп'ютером: шкідливі чинники при роботі з комп'ютером; синдром Інтернету; вимоги до приміщень для експлуатації персональних комп'ютерів; ергономічні вимоги при користуванні комп'ютерною технікою.

Раціональні умови життєдіяльності людини; умови праці; санітарно-гігієнічні вимоги у професійній діяльності; безпека виробничого обладнання.

Соціальні та психологічні ризики, що впливають на безпеку життєдіяльності людини: ризик, як чинник потенційної небезпеки; індивідуальний і соціальний ризик; оцінка ступеню ризику; шкідливі та небезпечні виробничі чинники; раціональні методи і технології організації виробництва; категорії чинників, що змушують людину ризикувати; психічні характеристики особистості; психофізіологічний стан людини та вплив на нього наркотичних, лікарських та інших речовин.

Ідентифікація джерел небезпеки людини і породжених ними небезпечних та шкідливих чинників:

Природні небезпеки: небезпечні та шкідливі чинники, породжені природними джерелами небезпеки та їх вплив на людину та системи забезпечення її життєдіяльності; заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативної дії природних джерел небезпеки на людину та на системи забезпечення її життєдіяльності.

Техногенні небезпеки: небезпеки, пов'язані з використанням транспортних засобів, з експлуатацією підіймально-транспортного обладнання, з використанням горючих, легкозаймистих і вибухонебезпечних речовин та матеріалів, з використанням процесів, що відбуваються при підвищених температурах та підвищеному тиску; небезпечна дія електричного струму на організм людини.

Соціальні небезпеки: джерела небезпеки, викликані незадовільним матеріальним станом та умовами проживання; вандалізм та тероризм; конфліктні ситуації на міжнародному,

етнічному, расовому чи релігійному ґрунті; неадекватність самооцінки та інші причини виникнення конфліктів.

Політичні небезпеки: конфлікти на міжнаціональному та міждержавному рівні, ідеологічні, міжпартійні, міжконфесійні та збройні конфлікти; засоби та заходи, спрямовані на запобігання виникненню конфліктних ситуацій.

Комбіновані небезпеки: природно-техногенні, природно-соціальні, соціально-техногенні. Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки, пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини.

Заходи для створення безпечних умов та сприятливого життєвого середовища. Вимоги щодо забезпечення санітарно-гігієнічного та епідемічного благополуччя населення.

Безпека туристів: органи, що здійснюють контроль за безпекою туристів; методи контролю безпеки обслуговування туристів (візуальний, аналітичний, з використанням засобів вимірювання, соціологічних досліджень); специфічні чинники ризику в туризмі (виникнення природних і техногенних катастроф, технічний стан об'єктів матеріально-технічної бази, складний рельєф місцевості, рівень професійної підготовленості обслуговуючого персоналу, інформаційне забезпечення тощо).

Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій: причини виникнення та особливості розвитку надзвичайних ситуацій, їх загальна характеристика та класифікація; специфіка поведінки людей при виникненні надзвичайної ситуації (явище психогенії);

Класифікація та рівні надзвичайних ситуацій; вимоги до систем сповіщення, зв'язку, медичного та санітарно-епідемічного нагляду; загальні правила виживання в разі виникнення надзвичайних ситуацій; використання захисних споруд, засобів індивідуального захисту, медичних та підручних засобів; порядок ліквідації наслідків стихійних лих, вибухів, пожеж, катастроф та аварій; послідовність дій у разі надання першої допомоги потерпілому.

4. До списку використаних джерел дипломної роботи необхідно включити законодавчі акти та нормативні документи з питань охорони праці і літературу, присвячену питанням охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях:

Правова література:

1. Конституція України. – К., 1996.– 12 с.
2. Закон України «Про охорону праці». – К., 2002. – 46 с.

3. Закон України «Про пожежну безпеку». – К., 1993. – 22 с.
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності». – К., 2001. – 34 с.
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». – № 4004-ХІІ від 24.02.1994.
6. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» №-1809-111 від 8.06.2000.
7. Закон України «Про цивільну оборону України» № 2974-ХІІ від 03.02.1993.
8. Закон України «Про правові засади цивільного захисту» № 1859-ІV від 24.06.2004.
9. Типове положення про навчання, інструктаж і перевірка знань працівників з питань охорони праці. – К., 1999. – 46 с.
10. Положення про розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях. – К., 1998. – 38 с.

Нормативна література:

1. ДСТУ 2273-93. Пожежна безпека. Терміни та визначення.
2. ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.
3. ГОСТ 12.0.003-74*. ССБТ. Опасные и вредные производственные факторы. Классификация.
4. ДСН 3.3.6.042-99. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень. – К., МОЗ України, 1993. – 8 с.
5. ГОСТ 12.1.005-88. ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны. – М. : Изд-во стандартов, 1988. – 75 с.
6. ДБН В.2.5.-28-2006. Державні будівельні норми України. Природне і штучне освітлення. – К. : Мінбуд. України, 2006. – 76 с.
7. ДСН 3.3.6.096-2002. Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів. – К. : МОЗ України, 2002. – 45 с.
8. ДСН 3.3.6.039-99. Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації. – К. : МОЗ України, 2000. – 45 с.
9. ДСН 3.3.6.037-99. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку. – К. : МОЗ України, 2000. – 29 с.

10. ДСанПіН 3.3.2.007-98. Державні санітарні правила в норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин. – К. : МОЗ Україна, 1998. – 17 с.
11. ДНАОП 0.00-1.31-99. Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. – К. : МОЗ України, 1999. – 28 с.
12. Правила пожежної безпеки в Україні (НАПБ А.01.001-95). – К. : Основа, 2002. – 176 с.
13. ДБН В.2.5-13-98 «Системи автоматичної пожежної сигналізації та пожежогасіння»

Основна література:

1. Гандзюк М.П., Желібо Е.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К. : Каравела, 2004.
2. Геврик Є. О. Охорона праці. – К.: Ніка-центр, 2005. – 296 с.
3. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці. – Львів : Українська академія друкарства, 2006. – 336 с.
4. Катренко Л. А. Охорона праці / Л. А. Катренко, Ю. В. Кіт, І. П. Пістун. – Суми : Університетська книга, 2007. – 496 с.
5. Основи охорони праці : навчальний посібник. / За ред. Березуцького В.В. – Х. : Факт, 2005. – 480 с.
6. Охорона праці в Україні. Нормативні документи. – К. : КНТ, 2004. – 440 с.
7. Пожежна безпека. Нормативні акти та інші документи. Т. 1–6, – К., 1997 – 2000.
8. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві / Постанова Кабінету Міністрів України, 25 серпня 2004 р. № 1112.
9. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці. – К. : Знання, 2005. – 176 с.
10. Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в галузі: Навчальний посібник. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 288 с.

Додаткова література

1. Каммерер Ю.Ю. и др. Защитные сооружения гражданской обороны. Учеб. пособие. – М. : Энергоатомиздат, 1985.
2. Михно Е.П. Ликвидация последствий аварий и стихийных бедствий – М. : Атомиздат 1979.

3. Русак О.Н. и др. Безопасность жизнедеятельности. Учебное пособие – СПб. : ЛТА, 1996.
4. Купчик М.П., Гандзюк М.П., Степанець І.Ф. та ін. Основи охорони праці. – К. : Основа, 2000. – 416 с.
5. Трахтенберг І.М., Коршун М.М., Чебанова О.В. Гігієна праці та виробнича санітарія. – К. : 1997. – 464 с.
6. Жидецький В.Ц. Охорона праці користувачів комп'ютерів. – Львів : Афіша, 2000. – 176 с.
7. Європейське законодавство з охорони праці.

Офіційні сайти:

1. Верховна Рада України <http://portal.rada.gov.ua>
2. Урядовий портал <http://www.kmu.gov.ua/control>
3. Державний Комітет з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду) <http://dnor.kiev.ua>
4. Щомісячний науково-виробничий журнал «Охорона праці» <http://ohoronapraci.kiev.ua>
5. Офіційний інформаційний сервер МНС <http://www.mns.gov.ua>
6. Міністерство соціальної політики України <http://mlsp.kmu.gov.ua>
7. Національна служба посередництва і примирення www.nspp.gov.ua

2.5. Висновки

Обсяг 3–5 сторінок, або 5% тексту рукопису. В цьому розділі необхідно підсумувати всю виконану роботу. Тут стисло викладаються висновки і пропозиції, які складають предмет захисту, – кінцеві результати виконаної роботи, що доводять досягнення автором поставленої мети дослідження.

Висновки і пропозиції повинні бути сформульовані в тезовій формі, чітко, зрозуміло; вони мають відображати зміст роботи, її теоретичне і практичне значення. Кваліфіковано кожний пункт висновків складається з двох логічних частин – твердження («визначено ...») і доказу («тому що ...», «на підставі...»).

Висновки і пропозиції формулюються за пунктами (бажано нумерованим – перше, друге і т.д.) послідовно за кожним підрозділом роботи. Опис об'єкта, методика дослідження та інший зміст основної частини роботи у висновках не дублюються. У висновках не можуть

з'явитися нові пропозиції, які не були розглянуті та обґрунтовані в дипломній роботі.

На завершення висновків необхідно вказати про стан досягнення мети дипломної роботи, а також про вирішення основних завдань, визначених у вступі.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота має бути оформленою відповідно до вимог державних та галузевих стандартів:

- ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення;

- ГОСТ 7.1.-84. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления;

- ДСТУ 3582-97. Інформація та документація, скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила;

- ГОСТ 7.12-93. Библиографическая запись. Общие требования и правила;

- Галузевий стандарт вищої освіти України «Засоби діагностики якості вищої освіти», додаток Г «Методичні рекомендації щодо виконання та захисту дипломних робіт студентами освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

Мова дипломної роботи – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів із літературних джерел є неприпустимим.

Обсяг дипломної роботи повинен складати 90–100 сторінок друкованого тексту.

Матеріали дипломної роботи комплектуються у такій послідовності:

- титульна сторінка;
- бланк завдання;
- анотація (українською, російською й англійською мовами);
- зміст;
- перелік умовних позначень (у разі потреби);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Також до дипломної роботи додаються:

- відгук керівника дипломної роботи;
- рецензія зовнішнього рецензента;
- ксерокопія опублікованої статті або тез конференції з тематики роботи з вихідними даними.

- електронна копія роботи на CD-диску у форматі .rtf з типовим ім'ям файлу: prizvysche_2013_specialist_MZED.rtf;

Розташування додаткових документів – вклеєний конверт на жорсткій обкладинці в кінці дипломної роботи.

3.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш дипломної роботи оформляється за встановленою формою (додаток В). Завдання дипломної роботи (додаток Г) слід розмістити після титульної сторінки (за нумерацією сторінок 2, 3).

На бланку завдання завершено роботу обов'язково підписують: студент-дипломник – автор роботи, науковий керівник, консультанти, завідувач кафедри зовнішньоекономічної діяльності.

3.2. Зміст

Зміст відображає послідовність розташування складових частин дипломної роботи: вступ, назви всіх розділів і підрозділів, висновки, бібліографічний список, додатки. У змісті вказується номер сторінки, з якої починається викладення кожної частини (додаток Д).

3.3. Оформлення тексту

Текст дипломної роботи набирається на комп'ютері через півтора інтервали на стандартних аркушах формату А4 (210×297 мм) без рамки, нелінованих. Друкування тексту проводиться на одній стороні аркуша (пастою чорного кольору середньої жирності). Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, вирівнювання – по ширині, абзацний відступ скрізь однаковий – 1,0 см.

Поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм.

Головна вимога до змісту основної частини – самостійність і послідовність викладу. Не можна механічно переписувати текст зі спеціальної літератури, допускати випадкового набору фактичних відомостей і думок, не пов'язаних між собою загальною ідеєю і

змістом. Текст потрібно формулювати своїми словами, стилістично і науково грамотно.

У тексті бажано уникати складних і громіздких речень. Прагніть надати зібраним і систематизованим фактам, показникам, висновкам вигляду (форми) наукової статті або лекції. Не прийнято писати в роботі «я думаю», «я пропоную» тощо. Висловлювати матеріал рекомендується від першої особи множини: «на нашу думку» (тобто на Вашу і керівника).

У роботі допускаються тільки загальноприйняті скорочення слів (СНД, ООН, ЄС, ВТО, МБРР тощо). Посилання на таблиці, рисунки робляться в тексті (приклад у додатку Ж).

3.4. Оформлення елементів тексту

Текст роботи розбивається на розділи та підрозділи, які повинні мати порядкові номери. Розділи основної частини нумеруються арабськими цифрами в межах всієї роботи.

Підрозділи нумеруються двома арабськими цифрами: перша цифра означає номер розділу, друга – номер підрозділу, наприклад: 2.3. (другий розділ, третій підрозділ).

Назви розділів роботи пишуться з нової сторінки великими літерами по центру (шрифт нежирний). Перенесення частини слова в назві не допускається. Перед назвою підрозділу витримують інтервал в один рядок. Заголовки підрозділів пишуться нежирним шрифтом, вирівнювання – по центру.

Крапка після назв розділів, підрозділів, таблиць, діаграм, графіків тощо не ставиться (див. додаток Ж).

3.5. Посилання на джерела

Усі наведені в дипломній роботі цитати, запозичені думки, перефразовані положення і цифрові дані, отримані іншими авторами, повинні мати посилання на джерела. Посилання подаються після згадки джерела або цитати з нього, для цього проставляють укладений в квадратні дужки порядковий номер, під яким це видання значиться в списку літератури, номер тому і сторінки, наприклад: [21, т. 3, с. 25].

3.6. Нумерація сторінок

Нумерація сторінок роботи повинна бути наскрізною, включаючи список літератури і додатки. Рисунки та таблиці, розташовані на окремих сторінках, включаються в загальну

нумерацію. Першою сторінкою є титульний аркуш. Номери сторінок проставляються арабськими цифрами у правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться.

3.7. Оформлення ілюстрацій

Усі ілюстрації (схеми, графіки, діаграми, креслення та ін.) іменуються рисунками, в тексті вони позначаються словом «Рисунок 1.2», з позначенням номера розділу і номера рисунку в його межах. Підпис до рисунка розташовується під ним (додаток К).

3.8. Оформлення таблиць

Усі таблиці повинні мати назви, що характеризують їх зміст. У правому верхньому куті над назвою таблиці пишеться слово «Таблиця 2.3», з позначенням номера розділу і номера таблиці в його межах. Назва таблиці пишеться над таблицею, вирівнювання – по центру. Таблиці, наведені в додатку, нумеруються як додатки. Заголовки в рядках таблиці слід писати стисло і зрозуміло, без скорочень слів. У графах таблиці обов'язково вказуються одиниці вимірювання. До кожної таблиці подається примітка з посиланням на джерело, звідки взяті цифрові дані. Крапка після назви таблиць не ставиться (додаток Л).

При перенесенні таблиці на наступну сторінку стовпці нумерують і повторюють їх нумерацію на наступній сторінці. Заголовок таблиці не повторюють, пишуть: «Продовження таблиці 2.3».

3.9. Формули

Усі математичні формули і вирази, які є в роботі, необхідно пояснити.

Якщо формула запозичена зі спеціальної літератури, можна обмежитися посиланням на джерело і розкрити значення символів, що входять до неї. Оригінальні формули пояснюються в ході їх обґрунтування. При цьому наводяться не всі елементарні проміжні результати, а лише основні етапи виведення формули і кінцевий результат.

Позначення величин пояснюють при їх першій появі в тексті. Доцільно пояснювати всі позначення, які містить заключна формула, особливо, якщо вона є розрахунковою.

Усі математичні вирази, а також знаки математичних дій в тексті з метою досягнення єдиного стилю друкуються малими літерами.

При написанні математичних формул особливу увагу слід звертати на чітке виділення індексів і показників ступеня, розташування і довжину дробової риски тощо.

Формули підлягають наскрізній нумерації. Номер формули розташовується в круглих дужках і нумерується на правій стороні аркуша на рівні останнього рядка формули. Наприклад:

$$D^{HP} = \sqrt[4]{\prod_{\gamma=1}^{\gamma=4} Q_{\gamma} \alpha_{\gamma}}, \quad (1) \text{ [22, с. 27]}$$

де D^{HP} – показник сукупної дії детермінантів;

Q_{γ} – відношення числа сприятливих до загального числа факторів, які формуються γ -м детермінантом;

α_{γ} – коефіцієнт значимості γ -го детермінанта.

3.10. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел оформляється відповідно до вимог державного стандарту ДОСТ 7.1-8.4.

Перелік використаних джерел рекомендується складати за абеткою в такій послідовності:

- закони України;
- укази Президента України;
- декрети й ухвали Кабінету Міністрів України;
- монографії, книги, статті, збірки документів (наводяться в алфавітному порядку за прізвищем авторів);
- іноземні джерела;
- ресурси електронних бібліотек;
- недруковані фондові, відомчі та авторські матеріали.

Бібліографічний список нумерується від першої до останньої назви.

Підзаголовки до окремих типів документів не робляться, кожний документ нумерується окремо. Роботи одного автора розміщуються відповідно до алфавіту назв або хронології написання праць.

Назви праць прийнято писати мовою оригіналу. Спочатку подається література мовами народів, які користуються кирилицею, потім література мовами народів, які користуються латиницею. Нумерація усіх використаних джерел суцільна – від першого до останнього (додаток М).

Бібліографічний опис містить такі області:

- прізвище автора або прізвища авторів з великої літери;
- основний заголовок;
- підзаголовні дані;
- відомості про видання;
- місце видання;
- видавництво або організація, що видає;
- дата видання;
- обсяг (у сторінках).

Кожна область опису виділяється від подальшої спеціальним розділовим знаком «крапка, тире» (. –). Після назви міста перед назвою видавництва ставиться знак (:). Відомості про статтю і видання, в якому опублікована стаття, розділяється знаком «дві похилі риски» (//). Знак «похила риска» (/) передує відомостям про відповідальність.

Вказівка обсягу книги є обов'язковою. Опис літератури іноземними мовами виконується за тими ж правилами. Місто видання Київ, Москва, Санкт-Петербург, Ленінград у всіх випадках пишуться скорочено (К., М., СПб., Л.). У іноземних виданнях скорочуються: London – L., Paris – P., New York – N.Y. Решта міст наводяться повністю.

Таблиця 1

Приклади оформлення списку використаної літератури

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Монографії (один, два або три автори)	Яцун Л.М., Борисова О.В. Інноваційна політика підприємств ресторанного господарства: монографія / Л.М. Яцун, О.В. Борисова, Х. : ХДУХТ, 2013. – 268 с.
Чотири автори	Зовнішньоекономічна діяльність / Кузьмін О.Є., Загородній А.Г., Гладунський В.Н., Підгородецький Я.І., Фещур Р.В. – Львів : Вид-во націон. ун-ту «Львівська політехніка», 2003. – 123 с.

Продовження таблиці 1

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Багатотомні видання	Лукашевич М.М. Международный маркетинг: Учебно-методическое пособие: В 2 ч. ч. 1. Общие положения. Разработка стратегии / Под ред. А.Г. Медведева. – СПб : Изд-во СПБИЭИ, 2002. – 30 с.
Перекладені видання	Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: Учебник для вузов / Пер. с англ. под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
Інформація з авторефератів дисертацій	Забалдіна Ю.Б. Економічна діагностика та прогнозування розвитку регіонального ринку туристичних послуг : автореф. дис. ... канд. ек. наук. – К., 2006. – 16 с.
Збірники наукових праць	Торгівля і ринок України : зб. наук. пр. – Донецьк : ДонНУЕТ, т. 2, 2012. – 244 с.
Депоновані наукові праці	Обзор аналитических методов расчета и оптимизации мультиресурсных систем обслуживания /А.З. Мешков, С.Н. Константинов / Науч.-произв. корпорация "Киев. ин-т автоматизи". - К., 1996. - 44 с. - Рус.-Деп. в ГНТБ Украины 11.11.96, № 2210-Ук 96 // Аннот. в журн. "Автоматизация производственных процессов". - 1996. - № 2.
Складові частини книги	Яцун Л.М. Кулінарні традиції та інновації харчування // Туризм в умовах глобалізації: напрями та перспективи розвитку : монографія / за ред. Єрмаченко В.Є., Х. : ІНЖЕК, 2012. – 165 с.
Складова частина журналу (стаття)	Новицький В. Національні інтереси України в контексті цивілізаційних детермінант та економічної глобалізації // Економіка України. - 2003. – № 7. – С. 7–17.
Іншомовні джерела	Singh S. Tourism in Destination Communities / S. Singh, D. Timothy, R. Dowling. – Wallingford: CABI publishing, 2003. – 282 p.

Інтернет-ресурси	http://www.nau.kiev.ua – Нормативні акти України. http://www.liga.kiev.ua – Інформаційний бізнес-портал компанії «Ліга» Ковенська О.А. Інвестиційна привабливість спеціальної економічної зони «Курортополіс Трускавець»: оцінка та напрями забезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/Soc_Gum/2009_7/61.pdf . http://www.tourism.gov.ua
------------------	--

3.11. Додатки

Додатки розміщуються після списку використаної літератури. Вони містять необхідний ілюстративний і довідковий матеріал, що служить початковою базою для розрахунку, а саме:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- проміжні формули і розрахунки;
- законодавчі акти;
- заповнені бланки різних документів;
- інструкції та методики;
- описи алгоритмів і програм, вирішені на ПК;
- зразки документів.

Не допускається включення в додаток матеріалів, на які відсутні посилання в тексті. Заголовок додатку записують окремим рядком, нежирним шрифтом, по центру, з великої літери.

Кожний додаток розташовують з нової сторінки зі вказівкою вгорі праворуч сторінки слова «Додаток», надрукованого великими літерами, та його позначення. Додатки позначають великими літерами кирилиці й латиниці, починаючи з А, за винятком букв Ё, З, И, О, Ч, Ъ, Ы, Ь, І, І, Є. У разі повного використання букв російського і латинського алфавітів допускається позначати додатки арабськими цифрами.

Текст кожного додатка можна розбивати на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, які нумеруються в межах кожного додатка. Перед номером ставиться позначення цього додатка, наприклад, В.1.2 (другий підрозділ першого розділу додатка В).

Рисунки, таблиці і формули, розміщені у додатку, нумеруються арабськими цифрами в межах кожного додатка: «Таблиця Б.1» (перша таблиця додатка Б).

4. РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

4.1. Порядок допуску до захисту

Кожний студент зобов'язаний пройти попередній захист, який є свого роду «репетицією» і допуском до основного захисту. На попередньому захисті студент виступає з доповіддю, читання якої небажано. Потім студенту ставляться питання за змістом роботи і доповіді, висловлюються зауваження і побажання, виявляються недоліки в роботі, вказуються шляхи їх усунення, дається попередня оцінка якості виконаної роботи та інше.

Попередній захист проводиться на засіданні кафедри або в комісії викладачів спільно зі студентами за 2–3 тижні до основного захисту. Ступінь готовності дипломної роботи до попереднього захисту – 100%; допускаються тільки недоліки в оформленні роботи і відсутність наочних матеріалів.

Остаточно оформлена, підписана студентом (на аркуші завдання й останньому аркуші) і керівником (на аркуші завдання) дипломна робота за 3–5 днів до захисту здається методисту кафедри.

Завідувач кафедри, на підставі представлених матеріалів, вирішує питання про допуск дипломника до захисту, про що свідчить відповідний запис на титульному аркуші дипломної роботи.

У разі негативного рішення це питання розглядається на засіданні кафедри з участю керівника дипломної роботи. Витяг з протоколу засідання кафедри додається до проекту наказу про відрахування студента.

4.2. Рецензування дипломної роботи

Рецензенти призначаються завідувачем випускаючої кафедри з числа викладачів економічних кафедр (окрім випускаючої кафедри) і фахівців виробництва з вищою економічною освітою, а також фахівців з адміністративного апарату державних структур.

У рецензії вказується актуальність теми, робиться короткий, але глибокий аналіз змісту дипломної роботи з критичними зауваженнями, оцінюється ступінь досягнення поставлених мети та завдань дослідження.

По основній частині роботи рецензент відзначає позитивні і негативні сторони дослідження, встановлює, якою мірою магістранту вдалося виявити невирішені проблеми, чи повністю розкрито зміст теми, чи переконливо обґрунтовані пропозиції, визначає особистий внесок автора в їх вирішення.

Також вказується, що слід зробити додатково для більш аргументованого обґрунтування пропозицій та глибшого вивчення теоретичних положень.

4.3. Захист дипломних робіт

Захист дипломних робіт проводиться на відкритих засіданнях Державної екзаменаційної комісії. В ДЕК випускник представляє такі матеріали:

- відгук керівника дипломної роботи;
- рецензію на дипломну роботу;
- анотацію іноземною мовою;
- ілюстративні матеріали (креслення, графіки, таблиці, плакати);
- диск з повним текстом роботи.

Захист дипломних робіт проходить у наступному порядку:

- інформація завідувача кафедри про виконання випускником навчального плану;
- доповідь випускника тривалістю 8 хвилин;
- відповіді на питання членів ДЕК і присутніх на захисті;
- оголошення відгуку і рецензій;
- відповіді дипломника на зауваження керівника і рецензента.

Доповідь структурно складається з трьох частин:

- **вступ** – 2–3 хвилини (короткий зміст вступу до роботи – обґрунтування вибору теми, мета, задачі, методика дослідження і т.д.);
- **інформація про виконану роботу** – 3–4 хвилини (послідовно за розділами основної частини, – що автором самостійно здійснено, проаналізовано, розраховано і т.д.);
- **повний виклад результатів дослідження**, що складають предмет захисту – 3–4 хвилини (висновки, тобто зміст висновку роботи).

На креслення, графіки, таблиці, представлені до ДЕК, дипломник посилається в ході доповіді. Наочні посібники покликані ілюструвати перш за все основний зміст виступу, звільняючи доповідача від необхідності характеризувати статистичний матеріал словами. Кількість наочних посібників залежить як від теми роботи, так і від складності виготовлення. Мінімальна кількість наочних матеріалів – сім.

4.4. Критерії оцінювання магістерських робіт дек

При оцінці роботи враховується глибина опрацювання і широта охоплення теми, ступінь використання джерел, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність та стиль викладу, якість технічного оформлення роботи, якість доповіді студента і його відповідей на питання та критичні зауваження.

Оцінка дається за якість кожного з елементів роботи в межах, зазначених у таблиці 2: відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно.

Таблиця 2

Критерії оцінювання дипломних робіт ДЕК

Елементи роботи	Кількість балів
Оформлення роботи відповідно до вимог стандарту	до 5 балів
Структурно-логічна побудова роботи, актуальність та новизна (зміст вступу)	до 5 балів
Перший розділ (рівень теоретичного дослідження)	до 15 балів
<i>відмінно</i>	14–15
<i>дуже добре</i>	12–13
<i>добре</i>	10–11
<i>задовільно</i>	8–9
<i>достатньо</i>	6–7
<i>незадовільно</i>	0–5
Другий розділ (глибина та якість практичного дослідження)	до 15 балів
Третій розділ (рівень реальності й обґрунтування рекомендацій, розробок і пропозицій)	до 15 балів
Четвертий розділ	до 5 балів
Висновки	до 10 балів
Наявність публікацій з теми дипломної роботи	до 10 балів
Захист роботи	до 20 балів
<i>якість доповіді</i>	до 7
<i>якість відповідей на питання</i>	до 7
<i>якість наочних матеріалів</i>	до 6
Усього (максимальна кількість):	100 балів

Роботу оцінюють на закритому засіданні комісії по сумі балів:

«відмінно» – 90–100 балів,

«добре» – 71–89 балів,

«задовільно» – 50–69 балів,

«незадовільно» – 49 балів і менше.

Результат захисту (оцінка дипломної роботи та рішення ДЕК про присудження випускнику шуканої кваліфікації) оголошується того ж дня після оформлення протоколу засідання ДЕК.

Якщо захист дипломної роботи не відбувся з поважних причин (про що студент має подати відповідні документи у ДЕК), то ректор університету може подовжити термін навчання студента до наступного терміну роботи ДЕК, але не більше ніж на один рік. Незалежно від причин повторний захист дипломних робіт у той самий рік забороняється.

Випускник, який отримав оцінку «незадовільно» або не допущений до захисту, відрховується з університету і отримує академічну довідку встановленого зразка. Він має право бути повторно допущеним до захисту дипломної роботи протягом наступних трьох років тільки за умов укладення контракту з університетом.

Повторно дипломна робота виконується за наявності заяви студента про допуск до захисту, дозволу ректора та рішення кафедри про затвердження теми дослідження і призначення наукового керівника. За вимогами кафедри тему дипломної роботи може бути змінено або у межах колишньої теми матеріали роботи можуть бути суттєво оновлені і доповнені.

**Орієнтовна тематика дипломних робіт спеціальності
7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»**

1. Формування політики конкурентних переваг корпоративної торговельної мережі.
2. Формування системи управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства.
3. Удосконалення управління конкурентоспроможністю підприємства-суб'єкта ЗЕД.
4. Управління конкурентоспроможністю міжнародних торговельних мереж.
5. Управління міжнародною конкурентоспроможністю ресторанного господарства.
6. Управління розвитком міжнародних торговельних мереж в умовах глобалізації.
7. Розробка стратегії виходу підприємства на зовнішній ринок.
8. Формування стратегії розвитку корпоративних торговельних мереж.
9. Управління розвитком міжнародних торговельних (*готельних*) мереж.
10. Управління розвитком міжнародних торговельних корпорацій в умовах глобалізації.
11. Управління розвитком міжнародного туризму в ... регіоні.
12. Управління розвитком торговельних транснаціональних корпорацій на ринку України.
13. Управління стратегічним розвитком торговельного підприємства-суб'єкта ЗЕД.
14. Управління стратегічним розвитком міжнародного туризму на Слобожанщині.
15. Формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства ресторанного господарства.
16. Удосконалення системи діагностики потенціалу підприємства в умовах міжнародного співробітництва.
17. Напрями удосконалення стратегічного планування на підприємстві-суб'єкті зовнішньоекономічної діяльності.
18. Удосконалення системи управління міжнародною туристичною агенцією.
19. Шляхи підвищення ефективності менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

20. Формування ефективної організаційної структури управління підприємством-суб'єктом ЗЕД.

21. Удосконалення організаційної структури управління підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

22. Підвищення ефективності управління операціями з експорту.

23. Підвищення ефективності управління операціями з імпорту.

24. Удосконалення управління міжнародними франчайзинговими операціями.

25. Формування інноваційного потенціалу підприємства в умовах кризи.

26. Розробка стратегії інноваційного розвитку підприємства-суб'єкта ЗЕД.

27. Формування інноваційних стратегій розвитку ресторанних послуг в туристичній діяльності.

28. Розробка стратегії інноваційного менеджменту підприємства з іноземними інвестиціями.

29. Управління інноваційною діяльністю у готельно-туристичному комплексі.

30. Удосконалення інноваційної діяльності підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

31. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

32. Розробка бізнес-плану створення дочірнього підприємства (філії, представництва) за кордоном.

33. Удосконалення управління прямими іноземними інвестиціями.

34. Організація зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах з іноземними інвестиціями.

35. Організація міжнародної торговельно-посередницької діяльності підприємства.

36. Формування системи управління підприємством у вільних економічних зонах.

37. Удосконалення корпоративної культури в системі стратегічного управління підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

38. Удосконалення системи управління персоналом на

підприємстві-суб'єкті зовнішньоекономічної діяльності.

39. Формування компетенцій персоналу спільних підприємств.

40. Управління продуктивністю праці на підприємстві-суб'єкті ЗЕД.

41. Удосконалення організації праці персоналу торговельного підприємства-суб'єкта ЗЕД.

42. Організація роботи представництва (філії, дочірнього підприємства) за кордоном.

43. Організація зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах малого та середнього бізнесу.

44. Формування механізму злиття (поглинання) в системі реалізації стратегії економічного розвитку підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

45. Розробка маркетингової стратегії підприємства-суб'єкта ЗЕД.

46. Удосконалення маркетингової стратегії підприємства на зовнішньому ринку.

47. Управління маркетингом в супермаркетах-суб'єктах ЗЕД.

48. Впровадження технологій бенчмаркінгу при виході фірми на зовнішні ринки.

49. Формування товарної політики в системі міжнародного маркетингу.

50. Удосконалення управління асортиментною політикою підприємства-суб'єкта ЗЕД.

51. Розробка цінової стратегії підприємства-суб'єкта ЗЕД.

52. Удосконалення управління рекламною діяльністю підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

53. Підвищення ефективності рекламних кампаній на зовнішньому ринку.

54. Впровадження інтернет-технологій в систему маркетингових досліджень підприємств-суб'єктів ЗЕД.

55. Формування політики управління експортно-імпортною діяльністю на торговельному підприємстві.

56. Формування логістичних систем при експорті (імпорті) товарів.

57. Управління логістичною системою підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

58. Удосконалення збутової діяльності підприємства.

59. Удосконалення системи управління якістю експортної продукції.

60. Управління якістю послуг в міжнародних туристичних комплексах.

61. Управління якістю обслуговування іноземних туристів.

62. Управління якістю обслуговування іноземних туристів в готельно-ресторанних комплексах.

63. Управління якістю послуг в міжнародних туристичних комплексах.

64. Удосконалення системи управління якістю обслуговування в міжнародних торговельних мережах.

65. Удосконалення управління туристичної діяльності з організацією гастрономічних турів.

66. Формування кулінарного різноманіття ресторанного господарства м. Харкова.

67. Удосконалення управління міжнародними транспортними (транспортно-експедиторськими, посередницькими, бартерними, лізинговими) операціями.

68. Удосконалення управління зовнішньоторговельними операціями в умовах міжнародної виробничої (збутової) кооперації.

69. Удосконалення управління зовнішньоекономічними операціями в системі ТНК.

Типова структура дипломної роботи

Вступ

1. Теоретичний розділ

1.1. Суть основних понять, категорій предмета дослідження, його класифікаційні характеристики

1.2. Методи аналізу діяльності і розвитку, науково-методичні підходи щодо вивчення (оцінки) предмета дослідження

1.3. Сучасні закордонні та вітчизняні особливості та тенденції розвитку предмету дослідження

2. Аналітичний розділ

2.1. Економіко-статистичний аналіз сучасного стану, оцінка рівня розвитку, економічної ефективності об'єкта дослідження

2.2. Аналіз недоліків та ключових проблем функціонування і розвитку об'єкта дослідження

2.3. Аналіз (оцінка) існуючих організаційних рішень, планів та проєктів з проблем розвитку об'єкта дослідження

3. Рекомендаційний розділ

3.1. Розробка методичних рекомендацій щодо вдосконалення, стратегії та перспектив розвитку об'єкта дослідження

3.2. Розрахунково-кількісне обґрунтування наданих рекомендацій

3.3. Розрахунок економічного та соціального ефекту від впровадження наданих рекомендацій

4. Розділ із питань охорони праці

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Зразок оформлення титульного аркуша

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

на тему:

« _____ »

Виконав: студент ___ курсу, групи _____
спеціальності 7.03060104 «Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності»

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

Харків – 20__ року

Бланк завдання на дипломну роботу

Харківський державний університет харчування та торгівлі
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет _____ менеджменту _____

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності _____

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____ спеціаліст _____

Напрямок підготовки _____ 030601 Менеджмент _____

Спеціальність 7.03060104 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності _____

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри _____

“ _____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студенту (ці)

_____ (прізвище, ім'я по батькові)

1. Тема проекту (роботи): _____

затверджена наказом по університету від “ _____ ” _____ 20__ р. № _____

керівник проекту (роботи) _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____ 20__ р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи): _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу _____

6. Консультанти розділів проекту (роботи):

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Теоретичний			
Аналітичний			
Рекомендаційний			
3 питань охорони праці			

7. Дата видачі завдання «__»_____ 20__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка

Студент _____ (Ініціали Прізвище)
(підпис)

Керівник проекту (роботи) _____ (Ініціали Прізвище)
(підпис)

Зразок оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

Вступ	7
1. Теоретичні аспекти дослідження конкурентоспроможності підприємств торгівлі	10
1.1. Конкурентоспроможність підприємства та фактори впливу на неї	10
1.2. Тенденції розвитку роздрібно торгівлі та системи «Кеш енд Кері» в Україні	20
1.3. Нормативно-правове регулювання діяльності підприємств роздрібно та оптової торгівлі	31
Висновки до першого розділу	37
2. Діагностика конкурентоспроможності торговельного підприємства «Метро Кеш енд Кері Україна»	38
2.1. Загальна характеристика та ефективність функціонування операційної системи підприємства «Метро Кеш енд Кері»	38
2.2. Аналіз системи управління та інформаційно-технологічного забезпечення менеджменту ТЦ «Метро Кеш енд Кері»	52
2.3. Оцінка конкурентоспроможності підприємства «Метро Кеш енд Кері»	59
Висновки до другого розділу	70
3. Шляхи підвищення конкурентоспроможності торговельного підприємства «Метро Кеш енд Кері Україна»	71
3.1. Формулювання місії підприємства та побудова «дерева цілей»	71
3.2. Розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства	76
3.3. Розробка пропозицій щодо удосконалення процесу управління конкурентоспроможністю «Метро Кеш енд Кері Україна»	91
Висновки до третього розділу	96
4. Охорона праці	97
Висновки	104
Список використаних джерел	110
Додатки	115

Зразок оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

дипломної роботи студентки факультету менеджменту
Бондаренко Людмили Сергіївни на тему «Діагностика та
шляхи підвищення конкурентоспроможності міжнародних
торговельних підприємств системи «Метро Кеш енд Кері»

Ключові терміни: конкурентоспроможність, міжнародні
торговельні підприємства, система управління, оптова торгівля,
організаційна структура управління, стратегічні цілі, ефективність
менеджменту.

У дипломній роботі розглянуто теоретичні аспекти
дослідження конкурентоспроможності підприємств торгівлі,
проаналізовані тенденції розвитку роздрібною торгівлі та системи «Кеш
енд Кері» в Україні, визначена послідовність та методи діагностики
конкурентоспроможності підприємства. На основі проведеної
діагностики конкурентоспроможності торговельного підприємства
«Метро Кеш енд Кері Україна» сформульована місія підприємства,
побудовано «дерево цілей» та розроблено стратегію підвищення
конкурентоспроможності підприємства. Розроблено пропозиції щодо
удосконалення процесу управління конкурентоспроможністю «Метро
Кеш енд Кері Україна».

НИЖЧЕ ТЕ Ж САМЕ російською та англійською мовами

Зразок оформлення розділів і підрозділів

РОЗДІЛ 1

**ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТА
ШЛЯХІВ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ У СИСТЕМІ
МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА**

1.1. Теоретичні засади визначення потенціалу підприємства

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується збільшенням рівня змінності факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища вітчизняних підприємств. У цих умовах особливе значення набуває використання та зростання потенціалу підприємств, достатній рівень якого повинен забезпечувати не тільки ефективне функціонування в поточному періоді, але й розвиток підприємства в довгостроковій перспективі.

Поняття потенціалу закономірно посіло важливе місце серед інших категорій економічної науки. Цьому насамперед сприяв зсув стратегічних пріоритетів фірм з філософії «отримання прибутку нині» в бік формування ефективного потенціалу з метою «отримання прибутку завтра». Така нова філософія є чи не єдиним можливим шляхом забезпечення стабільного економічного зростання в умовах швидкозмінного ринкового середовища.

Проблемам формування й розвитку потенціалу підприємства присвячені праці таких авторів, як І. Ансофф [5], Г.Б. Клейнер [20], Є.В. Лапін [22], І.П. Отенко [23], Є.В. Попов [25], О.С. Федонін [54], А.П. Градова [12] й інших. Разом з цим залишаються недостатньо висвітлені питання структуризації потенціалу підприємства, а також механізму його формування й оцінки.

Зразок оформлення рисунків

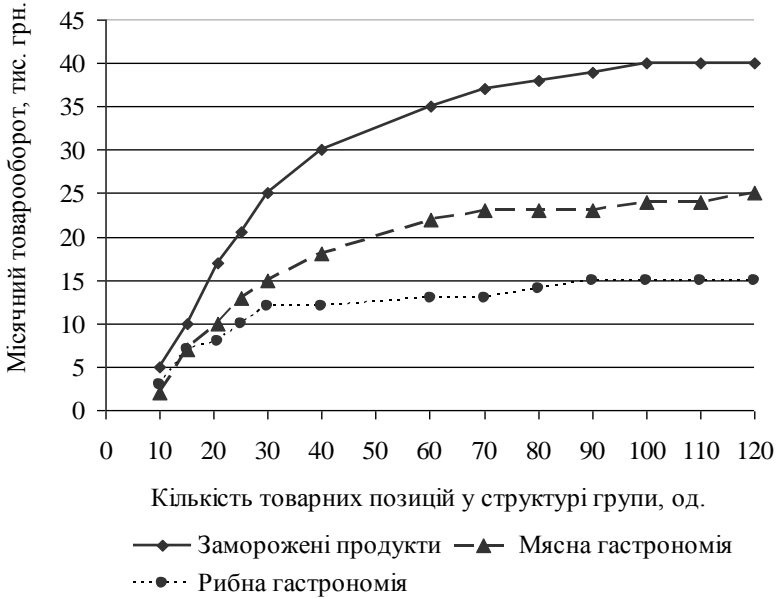

Рисунок 2.5 – Залежність зростання обсягу продажів від глибини асортименту

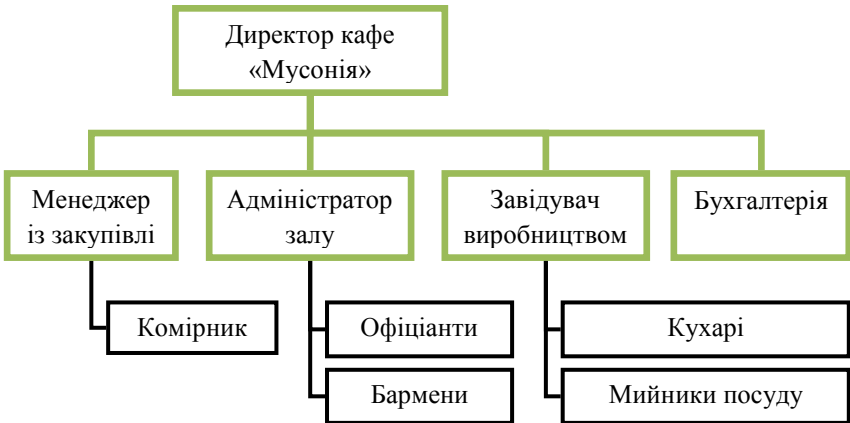

Рисунок 2.1 – Організаційна структура управління кафе «Мусонія»

Зразок оформлення таблиць

Таблиця 3.6

**Річні витрати на удосконалення маркетингової діяльності
ТОВ «Косметік Карл Хадек»**

Заходи	Загальна сума витрат, тис. грн
Проведення рекламної кампанії	121,2
Створення інформаційної бази даних маркетингового відділу	10,27
Стимулювання персоналу маркетингового відділу	31
Разом	162,47

Зразок оформлення списку використаних джерел

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України Про зовнішньоекономічну діяльність. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 29, ст. 377.
2. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) №833/6024 від 21.09.2001 р. // Урядовій кур'єр. – 2001. – № 46.
3. Вічевич А. М., Максимець О. В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник. – 2-ге вид-ня, перероб. та доповн. К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2009.– 216 с.
4. Внешнеэкономическая деятельность: нормативная база. – Харьков : Фактор, 2003. – 328 с.
5. Крючкова І. Структурні зрушення у зовнішній торгівлі України: тенденції та перспективи // Вісник НБУ. – 2004. – № 2. – С. 3–6.
6. Ольшанський О. В. Інвестиційна привабливість підприємств готельного господарства : тези доп. всеукр. наук.-практ. конфер. «Торгівля та готельно-ресторанний бізнес : інноваційний розвиток в умовах глобалізації», (Харків, 20 квітня 2012 р.). – Харків : ХДУХТ, 2012. – Ч. 2. – С. 223-224.
7. Пазуха М. Д., Зовнішньоекономічна діяльність. Навчально-методичний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 230 с.
8. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібник / Г. О. Анцелевич, В. О. Голубєва, Т. В. Злуніцина та ін. за заг. ред. О. Х. Юлдашєва. – К. : МАУП, 2005. – 272 с.
9. Яцун Л. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Л. М. Яцун, О. В. Ольшанський, В. М. Селютін. – Умань : Видавець «Сочінський», 2012. – 343 с.
10. Селютін В. М., Токарчук Г. В. Розробка методології оцінки інноваційної діяльності на підприємстві готельного бізнесу // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр. – Х. : ХДУХТ, 2012. – Вип. 1 (15), ч. 2. – С. 374–380.
11. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2009 / World Economic Forum. – Geneva, Switzerland, 2009. – 525 p.
12. Структурированные отраслевые базы данных производителей продукции и услуг, экспортеров / импортеров [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apn-ua.com/industry/database_comprehensive_search.php>

Зразок оформлення відгуку наукового керівника

Міністерство освіти і науки України
Харківський державний університет харчування та торгівлі
Факультет менеджменту
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на дипломну роботу студента спеціальності 7.03060104 «Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності»

(прізвище, ініціали студента)

на тему _____

« ____ » _____ 20__ р.
м. Харків

У відгуку повинні відобразитись:

- оцінка якості виконання кожного розділу і роботи в цілому;*
- оцінка праці студента над дипломною роботою;*
- науково-методичні та практичні результати дипломної роботи;*
- висновок щодо можливості допуску роботи до захисту в ДЕК.*

Науковий керівник:

науковий ступінь, посада _____ прізвище, ініціали
підпис

Зразок оформлення зовнішньої рецензії

Назва установи,
місто знаходження,
дата

Державній екзаменаційній комісії
із захисту дипломних робіт
зі спеціальності 7.03060104
«Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності»

ЗОВНІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу студента спеціальності
7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

(прізвище, ініціали студента)

на тему: _____

Зовнішня рецензія має містити:

- висновки щодо актуальності теми і практичної значущості виконаної дипломної роботи;
- підтвердження відповідності змісту роботи її завданням, ступеня досягнення поставленої мети;
- висновки щодо використання в роботі необхідних методів дослідження, оцінку глибини та якості розрахунків;
- оцінку запропонованих рекомендацій щодо вдосконалення функціонування і розвитку об'єкту дослідження;
- оцінку загальних вражень від дипломної роботи (оформлення, стиль, грамотність викладення тощо);
- недоліки в роботі, зауваження на розсуд рецензента;
- висновок рецензента про відповідність якості виконаної дипломної роботи кваліфікаційним вимогам та оцінку роботи за чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Рецензент:

посада

підпис, печатка

прізвище, ініціали

Форма акта впровадження пропозицій та розробок дипломної роботи в діяльність підприємства

ПОГОДЖЕНО
Завідувач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник підприємства

підпис прізвище, ініціали
«__» _____ 20__ р.

підпис прізвище, ініціали
«__» _____ 20__ р.

**АКТ
ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ТА РОЗРОБОК ДИПЛОМНОЇ
РОБОТИ У ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА**

Замовник _____
(найменування підприємства-об'єкта дипломної роботи)

_____ (П.І.Б. керівника підприємства)

Цим актом підтверджується, що результати дипломної роботи на тему

_____ (найменування теми, затвердженої наказом №__ від «__» _____ 20__ р.)
яку виконано _____

_____ (П.І.Б. студента-дипломника)

на кафедрі _____
(назва кафедри)

за спеціальністю _____
(шифр і назва спеціальності)

яка виконувалася з _____ по _____ 20__ р.

впроваджені _____
(найменування підприємства, де здійснювалось впровадження)

1. Вид впроваджених результатів _____

_____ (удосконалення функцій, організаційної структури,

_____ методів, технології управління, розробка стратегії, бізнес-плану тощо)

2. Характеристика масштабу впровадження _____
(удосконалення праці

менеджера, діяльності відділу, операційної системи, системи управління та

підприємства в цілому тощо)

3. Форма впровадження: _____

Методика (метод) _____

4. Наукова новизна результатів дипломної роботи: _____

(розроблено вперше ..., удосконалено ..., набуло подальшого розвитку ...)

5. Впроваджено:

в систему управління _____

(назвати розробки та пропозиції)

в операційну систему _____

(назвати розробки та пропозиції)

6. Прогнозований (плановий, очікуваний) річний економічний ефект від впровадження розробок та пропозицій дипломної роботи становить: _____ тис. грн

(цифрами і прописом)

За рахунок _____

(збільшення обсягів продажу, економії витрат,

оптимізації управлінських рішень тощо)

7. Соціальний і науково-технічний ефект _____

(оздоровлення та покращення умов праці, удосконалення структури управління,

підвищення якості обслуговування, формування корпоративної культури,

позитивного іміджу підприємства, удосконалення соціального пакету

для працівників, автоматизація процесів виробництва та управління тощо)

ВІД ВНЗ
Науковий керівник дипломної роботи

(підпис)

П.І.Б.

ВІД ПІДПРИЄМСТВА
Головний бухгалтер

(підпис)

П.І.Б.

Зразок оформлення подання Голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи

Харківський державний університет харчування та торгівлі

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направляється студент(ка) _____ до захисту дипломного
(прізвище та ініціали)
проекту (роботи) за напрямом підготовки 030601 «Менеджмент»
спеціальністю 7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»
(шифр і назва спеціальності)
на тему: _____
(назва теми)

Дипломна робота і рецензія додаються.

Декан факультету менеджменту _____

(підпис)

Довідка про успішність

_____ за період навчання на факультеті менеджменту,
_____ форми навчання з _____ 20__ року до _____ 20__ року
повністю виконав(ла) навчальний план за напрямом підготовки, спеціальністю
з таким розподілом оцінок за:
національною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%;
шкалою ECTS: А _____%; В _____%; С _____%; D _____%; E _____%.

Секретар факультету _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи

Керівник роботи _____

(підпис)

“ _____ ” _____ 20__ року

Висновок кафедри менеджменту ЗЕД про дипломну роботу

Дипломна робота розглянута.

Студент (ка) _____

(прізвище та ініціали)

допускається до захисту цієї роботи в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри менеджменту ЗЕД _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 20__ року

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання дипломних робіт студентами спеціальності
7.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Укладачі:

ЯЦУН Леонід Миколайович

СЕЛЮТІН Віктор Михайлович

ОЛЬШАНСЬКИЙ Олександр Васильович

Поз. 232/

Підписано до друку 21.12..15. Формат 60×84 1/16. Папір газет. Друк офсет.
Обл. – вид. арк. _____. Ум. друк. арк. _____. Тираж 10 прим.

Видавець і виготовлювач

Харківський державний університет харчування та торгівлі
вул. Клочківська, 333, Харків, 61051.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2319 від 19.10.2005 р.